

CAMPRODON - CANREDON - CAMP RODÓ

Enric Guiter

L'any 904 apareix per primera vegada la menció *locum que dicitur Campo rotundo* (Alart - Documents per la història del Rosselló - Biblioteca municipal de Perpinyà - Manuscrit). El 955, una oblació a Sant Joan de les Abadesses va firmada pel notari de *Camprotundo* (Udina - *El Archivo Condal de Barcelona en los siglos IX-X*. Barcelona, 1951). El 960 una abadessa de Sant Joan adquireix un alou *in locum que uocant Camporetundo* (Udina - Op. cit.); el 964, una operació similar té lloc *in locum que nominant ualle Landarense siue Camporotundo* (Udina - Op. cit.), i una altra *in locum que nominant Campo Rotundo* (en dos mots).

L'any 952, el precepte del rei Lluís, concedint la lliure elecció d'abat, no anomena Camprodon sinó com *quendam locellum in honore sancti Petri*; però l'apel·lació de *Campus Rotundus* torna a sortir deu anys més tard (R. d'Abadal. *Catalunya Carolíngia* - Barcelona, 1926-1950), i les seves mencions llatines sovintegen fins al segle XV.

Però, com ens ho fa constar el Diccionari català-valencià-balear, "en els documents antics el nom de Camprodon alterna amb la forma *Campredon*", i afegeix dos exemples de la Crònica de Pere IV, on *Camp-Redón* s'escriu sigui en un sol mot, sigui en dos. Alart ja havia fet la mateixa observació al segle passat (*Documents sur la langue catalane des anciens comtés de Roussillon et de Cerdagne*. "Revue des Langues Romanes" III-XI. Montpellier 1872-1877). El D.C.V.B. indica una pronúncia *Kamburdon* al Ripollès i *Kamprudon* a Barcelona; nosaltres vam recollir només la pronúncia *Kamprudon*, amb els informes en vista de l'A.L.P.O.

Si no hi cap dubte que el nom llatí del poble és *Campus Rotundus*, el que vol dir "camp rodó", s'ha de reconèixer que l'evolució posterior del conjunt manifesta una certa anarquia, de la qual el nostre títol intenta donar una idea. Vegem, l'una després de l'altra, les dificultats diverses.

1). El llatí *campu* ha donat regularment el català *camp*; però a Catalunya la *p* final únicament és gràfica, i la pronúncia del mot és *kam*. És una norma general que les oclusives implosives són mudes després de nasal o líquida: *tem(p)s*, *am(b)dós*, *pon(t)*, *profun(d)*, *al(t)*, etc... En aplicació d'aquesta norma, una partida rural del terme de Tortosa es diu *Camp-Redó*, amb un guió entre *camp* i *redó* per a assegurar la pronúncia catalana del mot *cam(p)*. Com a nom de persona, existeix a Perpinyà una família *Canredon*; el contacte d'una dental va assimilar la nasa labial *m* en nasal dental *n*, accident molt normal. El que és anormal és el manteniment de la *p*, tal com el veiem en *Camprodon* o en el antropònim *Campredón*; la influència de la grafia amb un sol mot únic va ser prou potent per a fer perdre de vista que es tractava de dos mots usuals, ben coneguts, i per a donar naixença a un grup consonàntic *-pr-*. Aquesta solució, fonèticament viciosa, no és excepcional;

existeix un *Camprond* a Normandia i tres *Champrond* als entorns de París.

2). El llatí *rotundu* ha de donar regularment el català *rodon*. La *o* de la síl·laba inicial pertany al mateix radical de *roda* (llatí *rota*), del qual *rodon* és un derivat. Però, quan un mot presenta una *o* en la síl·laba tònica i en la síl·laba inicial, la *o* tònica pot dissimular en *e* la *o* inicial. El fenomen es produeix en espanyol (*hermoso* de *formosu*, *redondo* de *rotundu*), en francès (*secours* de *succursu*, *séjourne* de *subdiurnat*) i, ben entès, en català (*rellotge* de (*ho*)*rologiu*, *pregon* de *profundu*). El català antic o dialectal ofereix exemples nombrosos: *fermós* per *formós*, *ergull* per *orgull*, *secós* per *socors*, etc... I això ens val formes com *Campredon* o *Canredon*.

3). Un tercer accident es pot produir a la fi del vocable. Normalment en català una *n* final de mot cau, si representa una *n* senzilla del llatí: *saó* de *satone* (esp. *sazón*), *pa* de *pane* (esp. *pan*), etc... Però la *n* final es manté si prové de la reducció a *n* d'un grup llatí *nd*: *món* de *mundu*, *gran* de *grande*, *ofèn* de *ofendit*, etc... Doncs, del llatí *rotundu* hem d'esperar català *rodon*, tal com el trobem en *Camprodon*.

Però van poder actuar influències analògiques. Sobre el model del singular *saó* corresponent al plural *saons*, resultava temptant de construir un singular *rodó* sobre el plural *rodons*; i aquest singular, gramaticalment monstruós, va tenir la sort d'eliminar de la llengua comuna la forma regular, i prendre el seu lloc.

Naturalment, el tercer accident s'ha pogut combinar amb el segon; d'aquí tenim una forma *redó*, la que trobem en *Camp-Redó*, i que coneixem també usada sola en el patrònim *Redó*. Fenòmens anàlegs van afectar *Monte Rotundu* que es presenta sota les formes *Mont-Redon* i *Mont-Rodó*, i es torna *Montredon* a Occitània, *Montrond* a França.

Així, en mig de tants capritxos i fantasies, *Camprodon* va quedar obstinadament fidel a la forma més autènticament catalana del seu adjectiu.

I això li va portar profit. A les temporades on la pressió administrativa castellanitzava abusivament els topònims, quan Castelló es tornava Castellón, o Villanova, Villanueva, no va pensar ningú a un possible *Camporredondo*, com el que ja existia prop de Palència.

Ben amagadet entre els Albondón, Bordón, Odón, Sacedón, Valverdón, Pozondón, i tants altres de la toponímia castellana, *Camprodon* va passar desapercebut als ulls dels censors més vigilants. Així, que sàpiga jo, fora d'un petit accent gairebé invisible d'una mica lluny, la seva forma gràfica no ha canviat mai, ni en els mapes, ni sobre els rètols o cartells, i sempre s'ha quedat ben catalana.

L'únic punt negre, si puc dir, és la pronúncia de la *p*. Es podria suprimir introduint un guió entre *camp* i *rodon*; però llavors els mateixos camprodonencs no coneixerien el nom del seu poble nadiu, ni amb l'ull, ni amb l'orella. El millor que es pugui fer serà doncs de deixar les coses tals com són, i seguir parlant de *Camprodon*.